

FENJNINANDE

¹ Fejninande Iisaa Almasiihu on. Ndee fejninande ko Allaahu on halfini nde Iisaa Almasiihu on, fii yo o hollu jiyaabe makko ben kon ko saatii arude ko booyaa. Kanko kadi o banginiri d'un nulugol malaa'ikaajo makko goo e oo jiyaado makko Yuuhanna, ² seeditiido ko o yi'i kon fow, d'un ko daaluyee Alla on, wondude e seeditoore Iisaa Almasiihu on. ³ Maloore wonanii on jangudo e ben hediiibe dii kongudi ndee fejninande, maanditii koo ko windii, ko fii saa'i on badike.

Salminaango Yuuhanna haa e Mofte d'en Aazii

⁴ Immorde e min Yuuhanna haa e mon onon dee *mofte Iisaa jeedifi wonde e ngal diiwal *Aazii:

Yo buttu e moyyere wonan on immorde e on Woodaado, on Woodanoodo e on Aroyoowo, wondude e dii ruuhuujii jeedifi wondi ka yeeso jullere laamu makko, ⁵ wondude kadi e Iisaa Almasiihu on, on Seedejejo Sella-Findeejo, e Adaado immintineede e hakkunde maybe ben^a, d'un ko oo Lando lambe aduna.

Yo on Yidudo en, fuutiniri en yiiyan mun d'an bawgal junuubaaji men, ⁶ wadi en laamateeri e *yottinoobe sadaka ka Allab, on Baabaajo makko, ko on mangu e laamu wonani haa poomaa. Aamiina!

a **1:5** 1.5 Zab. 89.28 b **1:6** 1.6 Egg. 19.6

⁷ E hino ka o arata, himo arda e duule^c, kala neddo yi'ay mo, hay tufunoo^be mo ben.^d Awa kadi bolondaaji aduna on fow fesay sabu makko. Ko non woniri. Aamiina.

⁸ Allaahu Joomiraado on daali: «Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, dun ko Woodaado on e Woodanoodo on e Aroyoowo on, on Jom Bawgal.»

Fii no Yuuhanna Fejjiniranaa fii Almasiihu on

⁹ Ko min Yuuhanna oo musid^do mon, tawdaado e mon e tampere e laamateeri e njanpaare e nder humondiral e Iisaa, hari mido e ndee suriire wi'eteende Patmuusa, sabu yottingol an daaluyee Alla on e seeditagol an fii Iisaa.

¹⁰ Nalaande Joomiraado on,^d tawi *Ruuhu Seniido on no tippii e an, mi nani hawa tiiduka baawo an wa hito *liital, ¹¹ no wi'a: «Ko yi'udfaa woo windu e deftere, nabanaa dun mofte jeedidi wonde den e dee ca'e Efeesi e Simirna e Pergaama e Saayatiira e Sardiisa e Filadelfii e Laa'udiisa.»

¹² Onsay mi yeyyitii fii ndaarugol on wondo lan wowlande, mi yi'i jod^dinirde pitilli tafiraade kanje jeedidi. ¹³ Tawi wa'udo wa *Bii-Aaden no hakkunde den jod^dinirde pitilli, borniido kafaane juutudo, habbitii dattol kanje ka bernde, ¹⁴ tawi hoore makko nden no rawniri wa leebi baalii maa wa cuddi, gite makko den no wa'ita wa joyngol yiite, ¹⁵ koyde den no wa'i wa siladane wondo e nder beembal yiite, hito makko

^c **1:7** 1.7a Dan. 7.13 ^d **1:7** 1.7b Zak. 12.10 ^d **1:10** 1.10
«Nalaande Joomiraado on» ko alattiire nden.

ngon no wa'iti wa hito jurnde ndiyan. ¹⁶ Tawi koode jeedidi no ka jungo makko naamo, kaafa welka ka mbelde didi no yalta ka hunduko makko. Awa kadi yeeso makko ngon no wa'ita wa nde naange jalbi tuma nge hatti e wulude.

¹⁷ Bay mi yi'ii mo, mi yaniri ka ley koyde makko wa maydo. Onsay o fawi jungo makko naamo ngon e hoore an, o wi'i: «Wota a hulu. Ko min woni Arano on e Sakkitoro on, ¹⁸ awa kadi ko min woni Wuurudo on. Hari mi maayii, e hino mido wuuri haa poomaa, awa kadi mido jogii saabiije mayde e jahannama den.»

¹⁹ O wi'immi kadi: «Awa jooni windu ko yi'udaa kon e ko fewndii kon e ko faandii arude kon. ²⁰ Awa koode jeedidi de yi'udaa den ka jungo an naamo, e joddirde pitilli tafiraade kanje jeedidi den, e hino ko dun firi kon: koode den jeedidi ko malaa'ikaabe mofte den jeedidi, awa joddirde pitilli den jeedidi, ko mofte den jeedidi.»

2

Batakuru Windanaandu Mofтал wongal Efeesi ngal

¹ «Windan malaa'ikaajo mofтал wongal Efeesi ngal, wi'aa:

«E hino ko on tambido koode den jeedidi ka jungo mun naamo, on jindoowo e hakkunde joddirde pitilli tafiraade kanje den jeedidi wi'i mofтал ngal kon:

² «Mido andi kuude maa den e yangi maa kin e nappaare maa nden. Mido andi kadi a jabataa

mupnanaade bonbe ben, awa kadi a ndarndike waditiibe sahaabaabe ben, hara hinaa be fun, tawfaa ko be fenoobe. ³ Hida njanii, tampi sabu innde an nden, kono a haabaali.

⁴ <Kono mido felu-maa huunde wootere: ko ko seludfaa giggol ngol yidunodfaa mi aranun ngol kon. ⁵ Anditu ka iwudfaa don yanudfaa! Tuubaa, ruttodfaa e golleeji maa arani din. Si hinaa fun, mi artoyay e maa, mi sottinane jodfinirde pitilli maa nden ka nde woni don, si hinaa hara a tuubu, ruttidfaa. ⁶ Kono e hino ko mi weltani-maa fii mun kon: ko ko apudfaa dee kuufe bee jokkuba laawol Nikola, de mi api min kadi.

⁷ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande mofta den kon. On fooludo, mi newnanay mo jaamugol bibbe ngal leggal ngurndan wongal ka aljanna Allaahu on.>
»

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Simirna ngal

⁸ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Simirna ngal, wi'aa:

<E hino ko on Wondo Arano e Sakkitoro, on maynoodo wuuriti, wi'i moftal ngal kon:

⁹ <Mido andi tampere nde tampudfaa nden e miskinankaaku maa ngun, hara-le ko a galo. Awa kadi mido andi hoyre nde bee wi'itiibe *Yahuudiyankeebe, hara hinaa be fun, wonu-maa hoynude nden, hara ben ko be moftal Ibuliisa. ¹⁰ Wota a hulu ko faandidfaa tampude kon. Awa Ibuliisa no faandii bugaade wobbe e mon ka kaso fii no ndarndore don. On hebay ton tampere e nder balde sappo. Kono gomdin

haa maayaa, d'un mi yedete *meetelol ngurndan ngol.

¹¹ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moŋte d'en kon. Kala fooluŋo, mayde d'immere nden hewtoytaa mo few.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Pergaama ngal

¹² «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Pergaama ngal, wi'aa:

<E hino ko Jogiido kaafa welka ka mbeld'e d'idi kan wi'i moftal ngal kon:

¹³ <Mid'o andi ka hofuŋaa d'on, ko d'on jullere Ibuliisa nden woni. Hida jogitii innde an nden, awa kadi a hayfinaali ko gomd'indaa mi kon, hay jande oo seeditantooŋo lan sella-findeejo, wi'eteedo Antipaasu, waraa ka mon, d'un ko e ndee wonunde Ibuliisa.

¹⁴ <Kono no woodi ton ko mettimmi e maa. Hida mari ton yimbe jogitiibe jannde Bal'ama nden, on jannunooŋo oo wi'eteedo Balaka fegginirgol *Banii-Isra'iila'en nammingol be tebbeeli sakkanaadi sanamuuji, jokkina be jinaa. ¹⁵ Wano non an kadi, hida mari jogitiibe jannde jokkuba laawol Nikola ben. ¹⁶ Awa tuubu, si hinaa d'un, mid'o ara e maa ko neebaa, mi habira be kaafa hunduko an kon.

¹⁷ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moŋte d'en kon. Fooluŋo on, mi neeminay mo <*manna>e suudiido, mi yeda mo kadi hayre raneere, hara

no windii e nden hayre innde heyre nde hay gooto andaa si wonaa on hendiifo nde.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Saayatiira ngal

¹⁸ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Saayatiira ngal, wi'aa:

«E hino ko *Bidfo Alla on, on mo gite mun wa'i wa joyngol yiite, koyde mun wa'i wa sila-dane wi'i moftal ngal kon:

¹⁹ «Midfo andi kuude maa den e giggol maa ngol e gomdinal maa ngal e golle maa den e njanjaare maa nden. Awa kadi midfo andi kuude maa sakkitore den no buri arane den duufude.

²⁰ «Kono feloore nde mi jogani-maa nden, ko ko accudaa oo debbo wi'eteedo Yeezabeela, wi'itiifo ko annabaajo, janni faljini kurkaadi an din kon fii yo be jokku jinaa, be naama tebbeeli sakkanaadi sanamuuji. ²¹ Mi okkii mo saa'i fii no o tuubira, kono o faalaaka tuubude on jinaa makko. ²² E hino midfo wallinirde mo tampere tiidfunde, kanko e be o jinidaynoo ben, si hinaa taw hara be tuubu den kuude mabbe. ²³ E hoore dun, mi waray iwtirbe baawo makko ben, dun mofte den fow anday ko min woni lipoowo miijooji e lipoowo berde, awa kadi mi yobay mo kala e mon njoddi kuude mun.

²⁴ «Kono onon bee be Saayatiira heddiibe, be jokkaali nden jannde fenandeere, onon be andaali ko wofbe wi'ata ko gundooji luggufi Ibuliisa kon, mi alaa fawude on dongal goo, ²⁵ si wonaa yo on tamu ko jogidon kon satta haa nde mi aroyi.

26-28 <Kala fooluɗo, pentini kuude an ɗen haa ka rawnoode, mi okkay mo bawgal wano min kadi mi hendornoo non e juude Ben an, o laamoo e hoore leyyi ɗin, o aynira ɗi labbooru njandi, hara ndun munciray ɗi wa payande leydi, mi jonna mo kadi jaawiire subaka nden.^f

²⁹ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moftte ɗen kon.> »

3

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Sardiisa ngal

¹ <Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Sardiisa ngal, wi'aa:

<E hino ko Jogiɗo ruuhuuji Alla ɗin jeedɗi e koode ɗen jeedɗi wi'i moftal ngal kon:

<Midɗo andi kuude maa ɗen, midɗo andi kadi no wi'aa ko a wuuruɗo, kono ko a mayɗo.

² Finu, tiidinaa ko heddii kon, ɗun ko ko faandii maayude kon, sabu mi yiiraali kuude maa ɗen wa timmude yeeso Alla an on. ³ Anditu no

nanirɗaa Kibaaru Moyyo on non, e no hendordaa mo non. Doftodaa mo, tuubaa! Si a finaali, mi arday wa ngujo, awa kadi a andataa ko e saa'i hombo mi arata, mi juhe.

⁴ <Kono hida mari yimbe seedaabe Sardiisa ɗon, be tuuninaali conci mun ɗin. Be yaaday e an, hara hiɓe ɓornii daneeji, ko fii hiɓe handi e ɗun. ⁵ Ko wano non kadi, fooluɗo on ko conci daneeji ɓornoytoo, awa kadi mi montoytaa innde makko nden ka deftere ngurndan. E hoore ɗun,

^f 2:26-28 2.26-28 Zab. 2.9

mi qirritoyto innde makko nden yeeso Ben an e yeeso malaa'ikaabe mun ben.

⁶ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moftte den kon.> »

Batakuru Windanandu Moftal wongal Filadelfii ngal

⁷ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Filadelfii ngal, wi'aa:

<E hino ko *Seniido on daalani moftal ngal kon, dun ko on Goongaajo, jogiido saabi Daawuuda on, on mo tawata ko o udditi kon, hay gooto waawataa sokude, e ko o soki kon, hay gooto waawataa udditude:

⁸ <Midfo andi kuufe maa den. Awa e hino, mi wadfi baafal udditiingal yeeso maa, ngal hay gooto waawataa ombude. A doftike daalol an ngol, a yeddaali innde an nden, wonaa fii kala a duudfaa fira. ⁹ Awa mi addante bee yimbe moftal Ibuliisa, wi'itiife Yahuudiyankeefe, hara be fenay, hinaa be dun. Mi adday be haa ka ley koyde maa, be jiccoo, be anda wonde midfo yifu-maa. ¹⁰ Bay a huutorii nappaare nde mi yamir-maa nden, min kadi mi dandoyte ndee tampere faandiinde arude e hoore aduna on fow fii ndarndagol hodube ka aduna ben. ¹¹ Midfo ara ko neebaa. Tamu fota ko jogidaa kon fii wota hay gooto yettu *meetelol maa ngol.

¹² <Kala fooludfo, mi waday mo doosal ka suudu Alla an on, hara o yaltataa don hande kadi. Mi winday innde Alla an on e hoore makko, e innde saare Alla an on, dun ko saare *Yerusalaam heyre iwroore e Alla, tippoo iwrude ka kammu,

mi winda kadi innde an heyre nden e hoore makko.

¹³ <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moftte den kon.> »

Batakuru Windanaandu Moftal wongal Laa'udiisa ngal

¹⁴ «Windan kadi malaa'ikaajo moftal wongal Laa'udiisa ngal, wi'aa:

<E hino ko wi'eteedo Aamiina on, on seedejejo sella-findeejo goongaajo, dun-le ko on wondo bundu tageefo Alla ngon, wi'i moftal ngal kon:

¹⁵ <Midfo andi kuude maa den, a wulaa, a buubaa. Sago an ko yo a wonu wuludo maa buubudo. ¹⁶ Ko dun wadi, bay hinaa a hay huunde e dun, a wulaa, a buubaa, mi tuutirte hunduko an kon. ¹⁷ Hida wi'itii galo, aldudo, mo njakkiraaka hay huunde, hara-le a andaa ko a tampudo, yurmudo, baaso, bundo, holdfo. ¹⁸ Min mi waajike ma soodugol kanje labbiniraade yiite e juude an fii no laatoraa galo, soodaa kadi conci daneeji ko bornodaa e juude an fii wota hersa kolngal maa ngalg feenu, e lekki ko wujaa ka gite maa fii no yi'iraa.

¹⁹ <Kala ben be mi yidi, mi felay be, mi wurta. Awa jooni wakkilo, tuubaa. ²⁰ Awa e hino lan, midfo darii ka takko baafal, midfo hoddaade. Kala on nanudo hawa an kan, udditi baafal mun, mi naatay ka ontigi, mi jaamida e makko, ontigi kadi jaamida e an.

²¹ <Kala fooludo, mi yeday mo joododugol e an ka jullere an laamu, wano min kadi mi fooliri

non, mi joodfodi e Ben an ka jullere makko laamu.

²² <Mo no mari nowru, yo jento ko Ruuhu Allaahu on woni wowlande moftede den kon.> »

4

Fii Jullere Laamu Allaahu on

¹ Bawto dɔn mi yi'i dambugal no udditii ka kammu. Hawa ka mi adinoo nanude kan, dɔn ko hawa wa'itayka wa hawa *liital, ka wi'immi: «Yawu doo, mi holle ko saatii aroyde kon onsay.»

² Tun Ruuhu Allaahu on tippii e an. Onsay mi yi'i jullere laamu ka kammu, tawi godɔdo no joodii e nden jullere. ³ On Joodiido dɔn no jalbiri wa hayre hittunde wi'eteende yasbe e hayre goo kadi no wi'ee sardiire. Tawi yaroowol ndiyan jalbirngol wa hayre hittunde goo wi'eteende zumuruudu no hundunoo nden jullere. ⁴ Tawi kadi julle laamu noogay e nay no hundunoo nden jullere laamu, awa kadi mawɓe noogay e nayo, borniibe daneeji, taaruɓe *meetelli kanje, no joodinoo e majje. ⁵ Tawi mayande no yalta e nden jullere laamu, wondude e digge e parnitte. Tawi kadi lampuuji jeedifi hubbudu no yeeso nden jullere laamu, dɔn-le ko ruuhuuji Alla dɔn jeedifi. ⁶ Tawi ko wa'i wa baharu laabirdo wa biini, jalbiri wa jaaman, no yeeso nden jullere laamu.

Tawi tagooje nay wuurude, mari gite yeeso e baawo, no taarii, hunditi nden jullere laamu.

⁷ Tagoore aranere nden no wa'i wa ngayuuri, dɔmmere nden no wa'i wa kalaldi nagge, yeeso tammere nden no wa'i wa yeeso aaden, nayabere

nden no wa'i wa simbirre wiiraynde. ⁸ Nde kala e den tagooje nay wuurufe no mari gabitanji jeegoo marudfi gite nder e baawo. Jemma e jalorma de alaa tayindirde wi'ugol:

«Seniido*, Seniido, Seniido,
ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on,
dun ko on Woodaado
e on Woodanoodo
e on Aroyoowo.»^h

⁹ Nde dee tagooje nay wuurufe mawnini, teddini, jarni on Joodiido e nden jullere laamu woo, dun ko on Wuurudo haa poomaa, ¹⁰ onsay ben mawbe noogay e nayo kadi jiccoo yeeso on Joodiido e nden jullere laamu, be sujjana on Wuurudo haa poomaa, be liba kadi meetelli mabbe din yeeso nden jullere laamu, hara hibe wi'a:

¹¹ «Yaa an Joomiraado Alla amen,
hida handi e darja e teddungal e mbawdi,
ko fii ko an tagi kala huunde.
Awa kadi ko e faale maa dun fow tagiraa,
woodaa.»

5

Fii Deftere Taggaande nden e Baalun kun

¹ Bawto dun mi yi'i kadi on Joodiido ka jullere laamu no jogii ka jungo mun jaamo deftere windaande nder e baawo, tagгаа, notiraa tobbe kaape jeedifi. ² Tun mi yi'i malaa'ikaajo tiidufu no ewnoo ko tiidfi, wi'a: «Ko hombo handi e hobbitugol dee notande ndee deftere taggaande, uddita nde?» ³ Tawi waawufo nde udditude

^h 4:8 4.8 Isa. 6.2-3, Haz. 1.18 e 10.12

ndaara alaa ka kammu, alaa ka hoore leydi maa ka nder leydi. ⁴ Onsay mi wulli fota, bay tawii hay gooto handaa e udditugol nden deftere taggaande, hinaa fere ndaara nde. ⁵ Onsay godfo e ben mawbe wonnoobe don wi'immi: «Wota a wullu. Awa e hino Ngayuuri bolondaa *Yahuuda ndin, don ko Geeyol Daawuuda ngol, foolii haa waawii hobbitude notande den jeedifi, uddita deftere taggaande nden.

⁶ Ontuma mi yi'i *Baalun wa'itaykun wa waraakun, no darii hakkunde nden jullere laamu e tagooje nay wuurufe den e mawbe ben. Tawi hikun mari galaadi jeedifi e gite jeedifi, tawi ko din woni ruuhuuji jeedifi di Allaahu on immini e leydi ndin fow. ⁷ Kun Baalun ari, hendii nden deftere wonde ka jungo jaamo on Joodiido ka jullere laamu. ⁸ Bay Baalun kun hendike deftere nden, den tagooje nay wuurufe e mawbe ben noogay e nayo ari jiccii yeeso kun Baalun. Tawi mo kala e ben no jogii hoddu, e pelette kanje heewude urngallooji, di tawata ko torndeeji gomdinbe ben. ⁹ Hibe beytoraynoo beytol kesol, wi'a:

«Hida handi e hendagol ndee deftere,
hobbita notande mayre den,
ko fii a waranooma.

Awa kadi ko yiyan maa dan sottirandaa Alla
yimbe jeyaabe e kala bolondaa
e kala haala e kala jamaa e kala lepol.

¹⁰ A wadii be laamateeri e *yottinoobe sadaka
fii kurkanagol Alla men on,
awa ben laamoto ka aduna.»

11 Bawto dɔn mi nani hawa malaa'ikaabe dɔudɔbe, mi yi'i kadi hibe hunditi jullere laamu nden e tagooje wuurude dɛn e mawbe ben, tawi dɔudɛendi mabbe ndin ko dente dɛ guluuje guluuje. 12 Tawi ben no ewnoo ko tiidi, wi'a:

«Kun Baalun waraakun
no handi e hebugol bawgal
e ngalu e faamu e doole
e teddungal e darja e mantoore.»

13 Onsay mi nani kala ko tagaa, ko woni ka kammu e ka hoore leydi e ka nder leydi e ka baharu, e tagu ngun fow, no wi'a:

«Mantoore e teddungal e mangu e bawgal
yo wonan on Joodiido ka jullere laamu,
e Baalun kun, haa poomaa!»

14 Tawi tagooje nay wuurude dɛn no wi'a: «Aamiina!» Onsay tawi mawbe ben kadi no jiccotonoo, sujja.

6

Fii Hobbitugol Notande den

1 Onsay mi yi'i Baalun kun no hobbita wonnde e den notande jeedidi. Mi nani wonnde e dɛn tagooje nay wuurude no wowlira wa hawa farjitere, wi'a: «Aru!» 2 Mi ndaari, mi tawi e hino puccu ranewu. Tawi waddinoodo ngu on no jogii laapal, o jonnaa *meetelol, o yaari wa fooloowo e fii foolugol.

3 Bay kun hobbitii notannde dɛmmere nden, mi nani tagoore dɛmmere wuurunde nden no wi'a: «Aru!» 4 Don kadi puccu goo yalti, tawi hingu wojiiri wa yiite. Waddinoodo ngu on hendii bawgal ittugol buttu ngun ka hoore leydi

fii no yimbe ben warindirira. O jonnaa kaafa njana.

⁵ Bay Baalun kun hobbitii notannde tammere nden, mi nani tagoore tammere wuurunde nden no wi'a: «Aru!» Mi ndaari, mi tawi e hino puccu balewu. Tawi waddinoofo ngu on no jogii balansi ⁱ ka jungo mun. ⁶ Mi nani ko wa'itata wa hawa iwruka e hakkunde den tagooje nay wuurufe, no wi'a: «Sariyaare wootere ngawri ko *dinaruuru wooturu, awa kadi sariyaare tati muutiri ko dinaruuru wooturu, kono nebban dan e njaram dan wota a bonnu!»

⁷ Bay kun hobbitii notannde nayabere nden, mi nani hawa tagoore nayabere wuurunde nden no wi'a: «Aru!» ⁸ Mi ndaari, mi tawi e hino puccu fultiingu. Waddinoofo ngu on no wi'ee Mayde, tawi jahannama no jokki mo. Be jonnaa bawgal e hoore peccun nayabun kun ka leydi fii mulirgol yimbe ben kaafa e heege e jabweeli e kulle buruure den ka leydi.

⁹ Bay kun hobbitii notannde jowabere nden, mi yi'i ka ley *layyorde wonkiiji waranoobe ben sabu humagol mabbe e daaluyee Alla on e seeditoore nde be wadi nden. ¹⁰ Tawi hidi ewnotonoo ko tiidi, wi'a: «Yaa an Joomiraado *Seniido, Goongaajo, e hara ko haa honde tuma nennotodaa jaawugol hodube ka aduna ben, yottanoo yiiyan amen dan?» ¹¹ Mo kala e mabbe jonnaa dolokke daneejo, be wi'aa yo be fowto kadi e nder saa'ihun, haa tuma adadu gollidoobe

ⁱ **6:5** 6.5 «Balansi» no wi'ee kadi «sikeeli» maa «peesirdun».

e maɓɓe ben e musibɓe maɓɓe wariroyteeɓe wa maɓɓe ben timmi.

¹² Onsay mi yi'i Baalun kun no hoɓɓita notannde jeegabere nden. Dimbannde leydi tiidunde wadi, naange ngen ɓawliri wa bagi sacciraado leebi ɓaleeji, lewru ndun fow kadi wa'i wa yiiyan. ¹³ Tawi koode den ka kammu no saamude ka leydi, wa kuraaje wonde saamude nde hendu tiidundu dimbi kurahi. ¹⁴ Tawi kammu ngun no dira taggora wa gatal, awa kadi pelle den e suriije den fow dirti ka wonnoo don. ¹⁵ Lamɓe aduna ben e teddube ben e hooreɓe suufaabe ben e alɗube ben e dolnuɓe ben e jiyaaɓe ben fow e rimbe ben no suudoyii ka pammeeje e ka lombi pete pelle, ¹⁶ e hoore hibe wi'a pelle den e pete den: «Yanee e hoore amen, suudon men gite oo Joodiido ka jullere laamu e tikkere Baalun kun! ¹⁷ Ko fii jalaande mawnde tikkere maɓɓe nden arii, e ko hombo waawata nde dartaade?»

7

Adadu Maandinaabe ben

¹ Bawto dun mi yi'i malaa'ikaabe nayo no darii e cobɓuli leydi ndin nay, hibe jogitii keneeli cende aduna on nay fii wota hendu wifu e hoore leydi ndin e ka hoore baharu e hoore leggal woo kadi. ² Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no iwra ka funnaange, himo wondi e maande Alla Wuurudo on. O ewnii ko tiidi ben malaa'ikaabe nayo, yefanoobe wadugol bone ka leydi e ka baharu, o wi'i: ³ «Wota on meemu leydi ndin e baharu on e ledɗe den, haa men wadfa maande ka tiide kurkaadi Alla men on.» ⁴ Awa kadi mi

nani adadu maandinaabe ben. Ko be guluuje teemedere e cappande nayo e nayo e nder bolondaaji *Banii-Isra'iila'en ben fow:

⁵ Ka bolondaa Yahuuda, ko be guluuje sappoo e dido maandinaa,

ka bolondaa Ruubaynu, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Gaada, ko be guluuje sappoo e dido,

⁶ ka bolondaa Asiira, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Naftali, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Manasse, ko be guluuje sappoo e dido,

⁷ ka bolondaa Sim'uunu, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Lewi, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Yassaakara, ko be guluuje sappoo e dido,

⁸ ka bolondaa Zabuluunu, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Yuusufu, ko be guluuje sappoo e dido,

ka bolondaa Buniyamiinu kadi, maandinaabe ben ko be guluuje sappoo e dido.

Fii Jamaa Moolanaado on

⁹ Bawto d'un mi ndaari, mi tawi e hino jamaa moolanaado, mo hay gooto waawataa limude, mo leyyi d'in fow, mo bolondaaji d'in fow, mo jamaaji d'in fow e mo haalaaji d'in fow, no darii yeeso jullere laamu nden e yeeso Baalun kun. Hibe bornii concii daneeji, hibe jogii baape tugi ka juude mabbe, ¹⁰ hibe ewnoo ko tiidii, wi'a: «Kisiyee on ko e Alla men on iwri,

on Joodiido ka jullere laamu,
e *Baalun kun!»

¹¹ Tawi kadi malaa'ikaaɓe ben fow no darii hunditi jullere laamu nden e mawɓe ben e tagooje nay wuurude den, hiɓe jiccotonoo yeeso jullere laamu nden, ɓe sujjana Alla ¹² e hoore hiɓe wi'a:

«Aamiina!

Mantoore e mangu e faamu e jaarore
e teddungal e bawgal e doole,

ko Alla men on wonani haa poomaa. Aamiina!»

¹³ Onsay godɗo e mawɓe ben yetti haala kan, wi'immi: «Ko homɓe woni ɓee borniibe concɪ daneeji, e ko honto ɓe iwi?»

¹⁴ Mi jaabii mo, mi wi'i: «Kooohoojo an, an hiɗa andi.»

Onsay o wi'immi: «Ko ben woni iwɓe e satteende mawnde nden, ɓe wuppɪi concɪ maɓɓe ɗin, ɓe rawnini ɗi ka yiiyan Baalun kun. ¹⁵ Ko ɗun wadi si:

Hiɓe ka yeeso jullere laamu Alla,

hiɓe rewa mo jemma e jalorma ka suudu makko.

Joodiido on ka jullere laamu ɗuwirayj ɓe suudu mun ndun.

¹⁶ Be weeletaake hande kadi,
ɓe ɗondetaake hande kadi,
naange ngen hewtataa ɓe hande kadi,
nguleendi woo kadi hewtataa ɓe.

¹⁷ Ko fii Baalun wonkun kun ka tumbo jullere laamu orнай ɓe,
ardoo ɓe ka bulli ndiyan ngurndan ɗan,

j 7:15 7.15 Maa: «ɗuhiray».

awa kadi Alla fittay kala gondi wondi ka gite mabbe.»

8

Fii Hobbitugol Notannde Jeedidabere nden

¹ Bay Baalun kun hobbitii notannde jeedidabere nden, deeyannde wadi ka kammu wa feccere saai. ² Mi yi'i malaa'ikaabe njeedido, dariibe yeeso Alla ben, no jonnee *liite jeedidi. ³ Malaa'ikaajo goo ari, woni ka *layyorde, tawi himo jogii tindohun sunnirkun urngallooji tafiraakun kanje. O jonnaa urngallooji buy fii sakkodugol di e torndeeji gomdinbe ben fow ka layyorde tafiraande kanje wonde yeeso jullere laamu nden. ⁴ Curki urngallooji din wondude e torndeeji gomdinbe ben yenti e juude malaa'ikaajo on yeeso Alla. ⁵ Malaa'ikaajo on yetti tindohun sunnirkun urngallooji kun, hebbini kun yiite layyorde nden, o bugii ka hoore leydi. Parnitte wadi, e digge e mayande e dimbannde leydi.

Fii Wuttande Liite Arane den Jeegoo

⁶ Malaa'ikaabe njeedido, joginoobe liite den jeedidi, hebulanii wuttugol de. ⁷ Arano on wutti liital mun ngal. Marmalle e yiite jillunge yiyan wadi, bugaa ka leydi. Peccun tammun leydi ndin e peccun tammun ledde den sumi, hudo hecco kon fow sumi.

⁸ Malaa'ikaajo dimmo on kadi wutti liital mun ngal. Ko nanditata e fello moolanaango hubbungo bugaa ka baharu. Feccere tammere baharu on wonti yiyan, ⁹ feccere tammere ko

tagaa ko wuuri ka nder baharu kon muli, feccere tammere e laafe den lancii.

¹⁰ Malaa'ikaajo tammo on kadi wutti liital mun ngal. Hoodere moolanaande hubbirnde wa jowlol iwi ka kammu, yani e feccere tammere maaje den e bulli ndiyan dɪn. ¹¹ Tawi innde nden hoodere ko Afsantiina.^k Feccere tammere di'e den waylii, wonti ko haadi. Yimbe buy maayiri sabu dan ndiyan haadufan.

¹² Malaa'ikaajo nayabo on kadi wutti liital mun ngal. Feccere tammere naange ngen piyaa, wondude e feccere tammere lewru ndun e feccere tammere koode den, fii no feccere tammere dɪn ndayguuji nibbitira, e no feccere tammere jalbeendi pallal ngal mutira, jemma on kadi wano non.

¹³ Mi ndaari, tawi simbirre no wiira ka weeyo dow. Mi nani hinde wi'a e hawa tiiduka: «Bone, bone, bone wonanii hodube ka aduna ben sabu hito deya liite de malaa'ikaabe ben tato faandii wuttude!»

9

¹ Malaa'ikaajo njowabo on kadi wutti *liital mun ngal. Mi yi'i hoodere no iwi ka kammu, yani ka leydi. Nde jonnaa saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin. ² Nde udditi gaygii ngin alaa kattudi ngin, yalti ka nder gaygii ton curki, wa curki beembal yiite moolanaangal. Naange ngen e yaasi on nibbitiri sabu curki ngin gaygii. ³ Immorde e kin curki, kanuuji yalti ka leydi, dɪ jonnaa bawgal sifa bawgal jahe den ka leydi.

^k **8:11** 8.11 «Afsantiina» no firi «ko haadi».

⁴ Di wi'aa, wota dī meemu kudfol woo ka leydi e kala ko heccidī e kala leggal, kono ko yimbe be alaa maande Alla nden ka tiidē mun tun dī meemata. ⁵ Kono dī yamiraa wota dī waru be, kono yo dī tampin be e nder lebbi jowi, tawi tampere ko dī wadaynoo kon ko wa tampere yaare si fidii godfo. ⁶ E nder den balde don, yimbe ben dabbay mayde nden, kono be yi'ataa nde few. Be suboto mayde, kono mayde nden dogo be wodditoo.

⁷ Din kanuujī no nandita e pucci eltaadi fii hare. Tawi no ka ko'e majji ko nanditata e *meetelli kanje, geece majji on no nandita e geece neddanke. ⁸ Hidi mariri sukundu wa debbo, piye majji on kadi no nandita e piye ngayuuje. ⁹ Tawi hiwitordī berde majji on no wa'i wa bedi njandi, e hitooji gabitanji majji on kadi no nandita e hito *giri-giriije de pucci duufufi poodata, no dogana hare. ¹⁰ Tawi bukki majji on no mari ndompe wa de jahe den, tawi bawgal ko dī tampiniraynoo yimbe ben kon e nder lebbi jowi ko ka bukki majji woni. ¹¹ Tawi ko wonani dī lando ko malaa'ikaajo gaygii ngin alaa kattudi ngin, mo tawata innde mun e haala Yahuudiyanke ko «Abaduuna», m innde makko nden kadi e haala Gereekiyanke ko «Apoliyon».n

¹² Bone arano on feyyii, awa boneeji didi no arude bawto fun.

¹³ Malaa'ikaajo jeegafo on kadi wutti liital mun ngal, mi nani hawa no iwa e cobbi nay *layyorde tafiraande kanje wonde nden yeeso Alla, ¹⁴ no

m 9:11 9.11 «Abaduuna» no firi «mulugol». n 9:11 9.11 «Apoliyon» no firi «muloowo».

wi'a malaa'ikaajo njeegaŋo joginooŋo liital ngal: «Firtu malaa'ikaabe nayo habbaabe ka maayo njano Furaatiwol ben!» ¹⁵ Ben malaa'ikaabe nayo, hebulaninoobe fii on saa'i e nden nalaande e ndun lewru e nden hitaande, firtaa, fii warugol feccere tammere e yimbe ben. ¹⁶ Mi nani adadu wadŋinoobe pucci fii hare ben ko be guluuje noogayo laabi guluuje sappo. ¹⁷ E hino no mi yi'iri non pucci dŋn e wadŋinoobe dŋi ben e nder feppinannde nden: tawi wadŋinoobe dŋi ben no jogii hiwitorde berde wojiirayde wa yiite, mbulorde wa baka e wa'itayde wa nete. Tawi ko'e pucci dŋn no nandita e ko'e ngayuuje, yiite e curki e mbollan yiite no yalta ka kundule majji. ¹⁸ Peccun tammun e yimbe ben wariraa dŋii albala'uuji dŋoo tati, dŋun ko koo ko yaltata ka kundule majji, dŋun ko yiite ngen e curki kin e mbollan yiite dŋan. ¹⁹ Ko fii bawgal pucci dŋn ko ka kundule majji e ka bukki majji woni. Bukki majji on no nandita e bolle, hidŋi mari ko'e ko dŋi wadira bone.

²⁰ Yimbe heddinoobe be wariraaka dŋin albala'uuji ronki tuubude kuude de be wadiri juude mabbe den. Be accaano sujjangol jinnaaji dŋin e sanamuuji tafiraadi kaŋŋe e kaalisi e sila e kaaye e ledde, dŋi waawataa yi'ude maa wowlude maa yahude. ²¹ Be ronki tuubude kadi fii ko be itti ko'e kon, e mbilankaaku mabbe ngun e jeeno mabbe ngon e guyaale mabbe den.

10

Fii Malaa'ikaajo on e Deftun Taggaakun kun

¹ Mi yi'i malaa'ikaajo goo dolnuɗo no iwra ka kammu, no bornii duulere, no hippii yaroowol ndiyan ngol. Yeeso makko ngon no wa'ita wa naange ngen, koyɗe makko ɗen kadi no wa'ita wa tugaale yiite. ² Himo jogii deftun udditaakun ka jungo makko. O tippi koyngal makko jaamal ngal ka baharu, nanal ngal ka leydi. ³ O ewnii ko tiidii wano ngayuuri riggorta. E nder ko o ewnii kon, parnitte ɗen jeedidii wadi hito. ⁴ Bay parnitte ɗen jeedidii wadii hito, tawi mido hebulanii windugol, kono mi nani hawa ka kammu, no wi'a: «Wadu gundoo ko parnitte ɗen jeedidii wi'i kon, hara a windaali.»

⁵ Awa kadi on malaa'ikaajo, mo mi yi'unoo no tippi ka ndiyan e ka leydi, towni jungo mun jaamo ngon, fewtini ka kammu. ⁶ O woondiri on Wuurudo haa poomaa, on Tagudo kammu e ko woni ton, tagi leydi e ko woni e mun, tagi baharu e ko woni e mun kon, wonde uuda alaa hande kadi. ⁷ Kono e nder balɗe ɗe malaa'ikaajo njeedidabo on faandii wuttugol *liital ngal, gundoo Alla on laatoto wano o feppinirannoo non kurkaadi makko ɗin, ɗun ko annabaabe ben.

⁸ Onsay hawa, ka mi nanunoo kan iwruɗe ka kammu, wi'irimmi nii kadi: «Yahu, yettaa kun deftun udditaakun e jungo oo malaa'ikaajo tippudo ka baharu e ka leydi.» ⁹ Mi yahi ka malaa'ikaajo on, mi wi'i yo o jonnani deftun kun. O wi'immi: «Yettu kun, jaamaa. Kun hebbinay reedu maa ndun ko haadi, kono kun weliray wa njuuri ka hunduko maa.»

¹⁰ Mi yetti deftun kun e juude malaa'ikaajo on, mi paami. Kun weliri ka hunduko an wa njuuri,

kono bay mi bennii kun, reedu an ndun heewi ko haadi. ¹¹ Mi wi'aa kadi: «Hidfa haani haalude kadi ko Alla longin maa ko yowitii e jamaaji buy e leyyi buy e haalaaji buy e lambe buy.»

11

Fii Seedeefe ben Dido

¹ Mi jonnaa kadi kudol kalin nanditayngol e sawru, mi wi'aa:

«Immo etaa suudu Alla ndun e *layyorde nden, limaa rewoobe ton ben. ² Kono dingiral suudu Alla ndun, accu d'un feere, wota a etu d'un, ko fii d'on yedaama be gomdinaa ben, be yaabay saare hormorde nden e nder lebbi cappande nay e didi. ³ Mi newnanay seedeefe an borniife concii heynordi ben dido, haalugol ko mi longini be e nder balde wuluure e teemedde didi e cappande jeego.»

⁴ Ko ben woni ledde *zaytuuni den didi e joddirde pitilli den didi wonde yeeso Joomiraado leydi ndin. ⁵ Si goddo no faalaa be wadude ko boni, yiite yaltay ka kundule mabbe, jaama aybe mabbe ben. Ko nii kala faalaado be wadude ko boni warirte. ⁶ Hibe mari bawgal ombugol kammu ngun fii wota ndiyan aru e balde de be haalata ko Alla longini be kon. Hibe mari kadi bawgal waylugol di'e den yiiyan, e libugol ka hoore leydi kala noone jabbeli saa'i mo be faalaa woo.

⁷ Nde be timminoyi seeditoore mabbe nden, kullii iwroyayngii ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin haboyay be, ngii foola be, ngii wara.

⁸ Fureeji mabbe din luttay ka ballangal nden

saare mawnde nde Joomi mabbe on fempanoo e mun. Nden saare no jammaa *Saduuma maa *Misira. ⁹ Yimbe jamaaji dɪn fow e bolondaaji dɪn fow e haalaaji dɪn fow e leyyi dɪn fow ndaaray fureeji mabbe dɪn e nder balde tati e feccere, be saloo yo be surre. ¹⁰ Hodube ka aduna ben weltoyoo fii mayde mabbe nden, be wona e nder weltaare, be neldindira, ko fii ben annabaabe dido lettii yimbe ben ka leydi.

¹¹ Bay balde tati e feccere den feyyii, foofaango ngurndan iwrungo e Alla naati e dɪn fureeji, be immii, be darii, onsay kulol moolanaangol hebi ben yi'unooɓe dɪn. ¹² Be nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a be: «Yawee gaa!» Be yawi ka kammu e nder duulere, aybe mabbe ben yi'i be.

¹³ Ko e on saa'i dɪn, dimbannde leydi tiidunde wadi, feccere sappabere e saare nden lancii. Yimbe guluuje njeedidɔ maayiri sabu nden dimbannde leydi, heddiibe ben huli, mawnini Alla Jom kammu on. ¹⁴ Bone dimmo on feyyii, e hino tammo on no arude.

Fii Wuttannde Liital Jeedidabal ngal

¹⁵ Malaa'ikaajo njeedidabo on kadi wutti *liital mun ngal. Hawaaji tiidudi nanii ka kammu, no wi'a:

«Laamateeri aduna on wontii e juude Joomi-raado on
 e Toddaado makko on, dɪn ko *Almasi-ihu on,
 o laamoto haa poomaa.»

16 Tawi mawbe noogay e nayo, joodinoobe ka julle mun laamu yeeso Alla ben, no jiccanii Alla sujiani mo, ¹⁷ e hoore hibe wi'a:

«Men jarnii ma, yo Alla Joomiraado,
 Jom Bawgal, Woodaado e Woodanoodo,
 ko huutordaa bawgal maa tiidungal ngal
 kon
 e ko jodfindaa laamu maa ngun kon.

18 Hari leyyi dīn seytinii,
 kono tikkere maa nden arii,
 wondude e saa'i naawugol maybe ben,
 e yobugol kurkaadi maa dīn, dūn ko
 annabaabe ben,
 e laafube ben e huloobe innde maa nden,
 gila e fandube haa e njandube,
 e mulugol muloobe leydi ndin ben.»

19 Onsay suudu Alla ndun ka kammu udditii,
 *kankiranwal seeditoore makko nden feeni ka
 suudu makko. Mayande wadi, e digge e parnitte
 e dimbannde leydi e marmalle tiidufe.

12

Fii Debbo Sowiido on e Ningiwii ngin

¹ Maande njannde feeni ka kammu: tawi ko debbo borniido naange ngen, lewru ndun no ka ley koyde makko, e *meetelol ngol koode sappoo e dīdi ka hoore makko. ² Tawi ko sowiido, himo sonkude fii muuseendi jibingol ngol.

³ Maande goo kadi feeni ka kammu: tawi e hino *ningiwii njanin bodewii, ngii ko'e jeedīdi e galaadi sappo, tawi katanji jeedīdi no e hoore dēn ko'e. ⁴ Tawi bukkol maggii on no fitta feccere tammere koode dēn ka kammu, bugoo

ka leydi. Tawi ngin ningiwii no darii yeeso debbo wondo firtaade on fii modugol boobo on nde o firtori mo. ⁵ O firtii boobo gorko, ardortoofo leyyi dfin fow labbooru njandi. On boobo makko wippitaa, nawraa ka Alla, ka jullere makko laamu. ⁶ Onsay debbo on dogi, yaari ka wulaa, ka o joginoo nokkuure ka Alla ebbannoo mo, fii no o dankoree dfon e nder balde wuluure e teemedfe didi e cappande jeegoo.

⁷ Hare wadi ka kammu, Miikaa'iilu e malaa'ikaabe mun ben piiridi e ngin ningiwii. Ningiwii ngin e malaa'ikaabe mun ben kadi piiridi e mabbe. ⁸ Kono ngii foolaali, tawi wonunde alanaa ngii ka kammu, kangii e malaa'ikaabe maggii ben. ⁹ Ngin ningiwii njanin, dfun ko ndiya mboddi araniri wi'eteendi Ibuliisa maa Seytaane, ngin faljingii yimbe aduna on fow, bugodaa e malaa'ikaabe mun ben ka leydi.

¹⁰ Onsay mi nani hawa tiiduka ka kammu, no wi'a:

«Jooni kisiyee iwrufo e Alla men on arii,
wondude e bawgal mun ngal e *laamu mun
ngun,
e laamu Todfaado makko on, dfun ko *Al-
masiihu on.

Ko fii toopowo musibbe men ben,
on wonnoodo be toonude yeeso Alla jemma
e jalorma, bugaama.

¹¹ Be foolirii ngii yiiyan Baalun kun,
e sabu kongol seeditoore mabbe nden.

Awa kadi be ronkaali hebulaade
hay yeebugol ngurndan mabbe dfan
haa be maaya.

¹² Ko dɔn wafi, weltee yo kammuuli
e onon hodube ka kammuuli!
Bone wonanii leydi ndin e baharu on,
ko fii Ibuliisa tippike e mon.

Himo heewi tikkere,

ɓay o andii ko saa'ihun nii heddanii mo.»

¹³ Bay ngin ningiwii tawii bugaama ka leydi,
ngii jokki debbo hebunoodo boobo gorko on.

¹⁴ Onsay debbo on yedaa gabitanji simbirre
mawnde nden, fii ko o wiirira ka wulaa, ka
nokkuure makko, ka o danketee dɔn e nder saa'i,
e nder saa'iiji e feccere saa'i, ka wodɗitii mboddi
ndin. ¹⁵ Immorde ka sekko mayri, mboddi ndin
furi ndiyan wa maayo ɓaawo debbo on, fii no
o yoolora ka maayo. ¹⁶ Kono leydi ndin faabii
debbo on, ndin leydi udditi hunduko mun kon,
ndi yari maayo ngo ngin ningiwii furiri sekko
mun kon. ¹⁷ Ngin ningiwii seytinani debbo on,
ngii yahi habugol luttube e jurriya makko on
ɓen, dɔn ko ɓen doftiibe yamirooje Alla den,
humii e seeditoore Iisaa nden. ¹⁸ Onsay ngii darii
ka hoore njaareendi ka baharu.

13

Fii Kullii Saafingii ka Baharu ngin

¹ Bawto dɔn, mi yi'i kullii no saafoo ka nder
baharu marngii ko'e jeedɗi e galaadi sappo,
tawi katanji sappo no e hoore dɔn galaadi. Inde
hoynude Alla kadi no windii e hoore dɔn ko'e.

² Ngin kullii ngii mi yi'i no nandita e buutoori,
taape maggii on no nandita e taape kullii no wi'ee

ursaⁿ, sekko maggii on kadi no nandita e sekko ngayuuri. Ningiwii* ngin okki ngin kullii doole mun den e jullere mun laamu nden, wondude e bawgal mawngal. ³ Tawi wonnde e den ko'e maggii no wa'i wa wariraande soppande, kono on barme waroowo sellinaa. Aduna on fow njaldi, be rewi ngin kullii. ⁴ Yimbe ben fow sujiani ningiwii ngin, bay ngii jonnii ngin kullii bawgal maggii on. Be sujiani ngin kullii kadi e hoore hibe wi'a: «Ko hombo wa'i wa ngin kullii maa hara ko hombo waawi ngii habude?»

⁵ Tawi ngin kullii no yedaa sekko wowlayko haalaaji mawnintinaare, hoyna Alla, tawi hingii jonnaa bawgal e nder lebbi cappande nay e d'idi. ⁶ Hingii udditi sekko maggii on, hingii hoyna Alla, hoyna innde makko nden e wonirdu makko ndun, e ben hodube ka kammuuli. ⁷ Tawi ngin kullii no newnanaa habidugol e yimbe Alla ben, foola be. Tawi hingii okkaa bawgal e hoore bolondaaji din fow e jamaaji din fow e kala haala, e hoore leyyi din fow kadi. ⁸ Tawi hodube ka aduna ben fow sujjanay ngii, dun ko ben be innde mun windaaki gila ka fuddfoode aduna ka deftere ngurndan wonannde Baalun hettanookun layya kun.

⁹ Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!

¹⁰ On mo no hoddiranaa maccindinagol,

bee o maccindinoo.

On mo no hoddiranaa warireede kaafa,

bee o wariree kaafa.

Ko dun wadi si yimbe Alla ben

ⁿ **13:2** 13.2 «Ursa» ko kullii njanii marngii leebi, juutungii pefaaali.

no haani naɗɗaade, gomɗina.

Fii Kullii Sortiingii ka Leydi ngin

¹¹ Bawto ɗun, mi yi'i kullii goo no sortoo ka nder leydi, marngii galaadi ɗiɗi nanditaydi e galaadi ga'un baalun, hingii wowliraynoo wa ningiwii. ¹² Tawi ngin kullii no wada bawɗe kullii aranii ngin fow e tawnde maggii. Ngii wadi feere no leydi ndin e hofube e hoore mayri ben sujjirana ngiya kullii aranii sellinananoongii barme warowo. ¹³ Ngii wadi maandeeji moolanaadi, haa hay ngii jippini ka leydi yiite iwng'e ka kammu yeeso yimbe ben. ¹⁴ Tawi ngin kullii no faljiniraynoo hofube ka aduna ben maandeeji ɗi ngii yefanoo wadugol ɗin yeeso ngiya kullii aranii, e hoore hingii yamira ben yimbe wonbe ka aduna yo be wadu nandolla ngiya kullii soppiranoongii kaafa, kono ngii wuuri. ¹⁵ Ngin kullii yedaa bawgal wadangol ndun nandollaaru ngiya kullii foofaango ngurndan fii no ndun nandollaaru waawira wowlude, ndu wona sabu kala on mo jabaali sujjannde ndu no wariree. ¹⁶ Ngii karhi kadi fow, gila e fandube haa e njandube, galo e baaso, dimo e maccuɗo wadafangol maande ka jungo mun naamo maa ka tiinde, ¹⁷ hara kadi hay gooto waawataa soodude maa yeeya si alaa nden maande, nden-le ko innde ngin kullii maa adadu innde maggii on. ¹⁸ Doo non, maa faamu: On mo no mari hakkil, yo limu adadu innde ngin kullii, ko fii ko adadu nedɗanke non. On adadu ko teemedɗe jeegoo e cappande jeegoo e jeegoo.

14

Fii Baalun kun e Sottaabe ben

¹ Bawto d'un mi yi'i Baalun kun no darii ka Fello *Siyuuna, wondude e yimbe guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, be innde makkun e innde Ben makkun on windii e tiide mun. ² Mi nani hawa ka kammu, wa hawa di'e duudufude maa wa hawa riggannde tiidunde, tawi kan hawa ka mi nani no nandita e hito korli di hodoobe hodata. ³ Tawi ben hodoobe no beyta beytol kesol yeeso jullere laamu nden e yeeso tagooje nay wuurufe den e yeeso mawbe ben. Tawi hay gooto waawataa ekkitaade ngol beytol si hinaa bee guluuje teemedere e cappande nayo e nayo, sottanoobe ka aduna. ⁴ Dun ko ben be tuuninoraali rewbe, be woni laabube, be andaali debbo. Be jokki *Baalun kun kala ka kun yaari. Be woni sottaabe e hakkunde yimbe ben, be weebitanaa Alla e Baalun kun wa ko adaa sopeniteede. ⁵ Awa kadi karaaje mabbe jantaaki penaa, ben ko be aldaa e feloore.

Fii Ewol Naawoore Joomiraado on

⁶ Mi yi'i kadi malaa'ikaajo goo no wiira ka weeyo dow, no jogii Kibaaru Moyyo poomayan-keejo on fii fejjinangol mo hodube ka leydi ben e kala lepol e kala bolondaa e kala haala e kala jamaa. ⁷ Tawi on malaa'ikaajo no wowla hawa tiiduka, wi'a: «Hulee Alla, mawninon mo, ko fii saa'i mo o jaawata e mun on hewtii. Awa sujjanee on Tagudo kammu ngun e leydi ndin e baharu on e bulli ndiyan din!»

⁸ Malaa'ikaajo dimmo hikkiido e arano on kadi wi'i: «Nde yanii! Ndee saare *Baabiila

mawnde mandilindirnde leyyi din fow himmeeji jinaa mun, yanii!»

⁹ Malaa'ikaajo tammo hikkiido e aranbe ben diido no wowla hawa tiiduka, wi'a: «Kala on sujjaando kullii ngin e nandolla maggii on, hebi maande maggii on ka tiinde maa ka jungo mun, ¹⁰ yaray njaram tikkere Alla nden wancinaadan ka jeddukun tikkere makko hara dan jillaaka, o lettiree kadi mbollan yiite yeeso malaa'ikaabe laabube ben e Baalun kun! ¹¹ Curki lette mabbe den yaway haa poomaa, e hoore fowtaare alanaa be jemma e jalorma, dun non ko kala on sujjaando ngin kullii e nandolla maggii on, e kala on hebudo maande innde maggii on.»

¹² Ko dun wadi si yimbe Alla doftiibe yamirooje Alla den, duumii e gomdingol Iisaa ben, no haani nappaade. ¹³ Mi nani kadi hawa ka kammu, no wi'a: «Windu wonde: <Maybe gila jooni no humondiri e Joomi on ben ko malaabe.> »

Ruuhu Allaahu on wi'i: «Ko non woniri, be fowtoto golleeji mabbe din, bay kuude mabbe den no jokki be.»

Fii Baagol Aduna on

¹⁴ Bawto dun mi yi'i duulere daneere, tawi nanditaydo e bii-aaden no joodii e hoore nden duulere, tawi *meetelol kanje no ka hoore makko, tawi wortowal welngal no ka jungo makko. ¹⁵ Tun malaa'ikaajo goo yalti e suudu Alla ndun ka kammu, no ewnoo ko tiidi, wi'a on joodiido e nden duulere: «Yettu wortowal maa ngal, wa'aa, ko fii saa'i baagol ngol hewtii! Ko wa'etee kon ka hoore leydi bendii!» ¹⁶ Onsay on

joodfiido e nden duulere fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, ko woni ka leydi kon wa'ii.

¹⁷ Malaa'ikaajo goo kadi yalti e suudu Alla wonda ka kammu ndun, tawi on kadi no jogii wortowal welngal. ¹⁸ Tun malaa'ikaajo goo kadi jogiido bawde e hoore yiite ngen yalti ka *layy-orde, o ewnii oya malaa'ikaajo jogiido wortowal welngal ko tiidi, o wi'i mo: «Yettu wortowal maa welngal ngal, tettaa dukke *wiipu wonda den ka leydi, ko fii biibe majje on bendii!»

¹⁹ On malaa'ikaajo fewtini wortowal mun ngal ka leydi, hayli, o tetti wiipuude wonda den ka leydi, o bugii ko o tetti kon ka nder wuugirgal njanal tikkere Allaahu on. ²⁰ Den wuugoyaa ka sera saare, yiiyan yalti e ngal wuugirgal haa tooweendi majjan hewti lagambe pucci din, junndi ilol majjan on hawri embere kilomeeterji teemedde tati.

15

Fii Albala'uuji Sakkitori din Jeedifi

¹ Onsay mi yi'i maande moolanaande njaldinnde goo kadi ka kammu, nden-le ko malaa'ikaabe njeedifo jogiibe albala'uuji din jeedifi. Ko din albala'uuji woni sakkitori din, ko fii ko kanji woni timmoode tikkere Alla nden.

² Mi yi'i kadi ko wa'i wa baharu jalbirdo wa jaaman, jilludo yiite. Tawi foolube ngiya kullii e nandolla mun e adadu innde mun nden no darii e hoore on baharu jalbirdo wa jaaman, hibe jogii korli Allaahu on. ³ Hibe beyta beytol Muusaa, on jiyaafo Alla, e beytol *Baalun kun, hibe wi'a:

«Yaa an Alla, Joomiraado, Jom Bawgal,
 kuude maa den ko mawde,
 awa kadi ko hawniide,
 laawi maa din ko feewudi, goongindi,
 yo Lando leyyi fow!

⁴ Yaa an Joomiraado,
 hara ko hombo ronkay-maa hulude,
 maa ronkata mawninde innde maa nden?
 Bay ko an tun woni *Seniido!
 Bay leyyi din fow aray sujjane!
 Bay kuude maa feewude den fejjinaama!»

⁵ Bawto dun mi yi'i kadi nokkuure hormorde wonde ka nder wonirdu ndu seeditoore nden woni e mun ndun, no udditoo ka kammu. ⁶ Tawi malaa'ikaabe njeediido jogiibe albala'uuji din jeediidi no yalta e nden nokkuure. Tawi ben no bornii concii laabudi jalbudi, hibe daditii dattii kanje ka fewndo berde mabbe. ⁷ Wonde e den tagooje nay wuurude jonni ben malaa'ikaabe njeediido pelette kanje jeediidi heewude tikkere Allaahu on, dun ko on Wuurudo haa poomaa. ⁸ Onsay nden nokkuure hormorde heewi curki sabu mangu Allaahu on e bawgal makko ngal. Tawi hay gooto waawataa naatude e ndun suudu haa din albala'uuji jeediidi di malaa'ikaabe ben njeediido jogii, timma.

16

Fii Pelette Tikkere Alla den Jeediidi

¹ Mi nani kadi hawa tiifuka iwruude ka nokkuure hormorde, no wi'a malaa'ikaabe ben njeediido: «Yahee, hibboyon ka leydi den pelette jeediidi tikkere Alla nden!»

² Arano on yahi, hibbi feletere mun nden ka hoore leydi, tun temmeeje kaanufe muusufe hebi be nden maande ngin kullii wonnoo e mun, sujani nandolla maggii on.

³ Dimmo on kadi hibbi feletere mun nden ka baharu, on baharu wonti yiiyan wa yiiyan maydo. Kala ko wuurunoo ka baharu maayi.

⁴ Tammo on kadi hibbi feletere mun nden ka maaje e ka bulli ndiyan, di'e den wonti yiiyan.

⁵ Tun mi nani malaa'ikaajo di'e den no wi'a:

«Ko a Feewudo,
 an oo Woodaado e Woodanoodo,
 an oo *Seniido,
 sabu ko jaawirdaa nii kon.

⁶ Ko fii be hibbiino yiiyan yimbe Alla ben wondude e yiiyan annabaabe ben, awa jooni a yefii be yiiyan ko be yara, hibe foddi e dun!»

⁷ Mi nani kadi *layyorde nden no wi'a:

«Hiiyii, yaa an Alla Joomiraado, Jom Bawgal,
 jaawooje maa den ko goongaaje, ko feewufe!»

⁸ Onsay nayabo on kadi hibbi feletere mun nden ka naange, nge yedaa sunnirgol yimbe ben yiite.

⁹ Yimbe ben sunniraa nguleendi tiidundi, be woni e hoynugol innde Alla nden, on mardo bawgal e hoore din albala'uuji, be ronki tuubude fii no be mawninira mo, kanko Alla.

¹⁰ Njowabo on kadi hibbi feletere mun nden ka hoore jullere laamu kullii ngin, laamateeri maggii on nibbiti. Yimbe ben nati dende hakkee muuseendi, ¹¹ be woni e hoynugol Alla kammu ngun sabu muuseendiji mabbe din e

temmeeje maɓɓe ɗen, kono be ronki tuubude kuude maɓɓe ɗen.

¹² Njeegaɓo on kadi hibbi feletere mun nden ka maayo njano Furaatiwol. Ndiyan ɗan beebi fii waɗangol lambe iwrayɓe funnaange ben ɗatal.

¹³ Mi yi'i ruuhuuji tati tuunudi nanditaydi e toti-paccala no yalta ka sekko ngin *ningiwii e ka sekko kullii ngin e ka hunduko waɗitiido annabaajo on. ¹⁴ Tawi ko ruuhuuji jinnaaji wondi waɗude maandeeji, yaara ka lambe leydi ndin fow, fii mottindirgol be fii hare palaande mawnde Alla Jom Bawgal on.

¹⁵ «Awa mido ardude wa ngujo! Maloore wonanii on hakkilando, mari conci mun ɗin, fii wota o laato holdo, e wota hersa makko kan bangu!»

¹⁶ Din jinnaaji no mottindira ben lambe e ndee nokkuure wi'eteende Har-Magadaana e haala Yahuudiyanke. ¹⁷ Malaa'ikaajo njeediɗaɓo on hibbi feletere mun nden ka hendu, hawa tiiduka yalti ka suudu Alla iwruude ka jullere laamu, no wi'a: «Timmii!» ¹⁸ Mayande e digge e parpitte waɗi wondude e dimbannde leydi tiidunde, nde sifa mun e tiidude hari waɗaali gila yimbe ben woni ka hoore leydi. ¹⁹ Saare njannde nden feccii pecce tati, ca'e leyyi ɗin yani. Alla anditi fii saare *Baabiila mawnde nden, o yefi nde feletere njaram tikkere makko tiidunde nden. ²⁰ Suriije ɗen fow dogi, pelle ɗen kadi ronkaa yiiteede. ²¹ Marmalle njane, ɗe tawata nde bee e majje ko wa kilooji cappande nay, iwi ka kammu, yani e hoore yimbe ben. Be woni e hoynugol Alla

sabu on albala'u iwrufo e den marmalle, ko fii hari on albala'u ko tiidufu haa feyyiti.

17

Fii Naawoore Debbo Cagaajo Mawfo on

¹ Bawto dun, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo joginoobe pelette den jeedifi ari, wi'immi: «Aru, mi hollete naawoore debbo cagaajo mawfo on, ka joodii don ka di'e duufufe. ² Ko e makko, kanko on debbo cagaajo, lambe aduna ben jokkiri jinaa, e hofube ka aduna ben mandiliri jinaa makko on!»

³ Onsay Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi ka wulaa. Mi yi'i debbo no joodii e hoore kullii bodewii heewungii inde hoynufe Alla den, margii ko'e jeedifi e galaadi sappo. ⁴ Tawi on debbo no bornii concii bodееji e firsinaadi, himo cudori kanje e kaaye hittufe e kode hittufe. Tawi himo jogii feletere kanje heewunde ko jiddinaa e tuufe jinaa makko on. ⁵ Tawi innde gundoore no windii ka tiinde makko, ko woni dun ko: «Saare *Baabiila mawnde nden, neene cagaabe ben e ko jiddinaa kon ka hoore leydi.» ⁶ Mi yi'i on debbo no mandiliri yiiyan yimbe Alla ben, e yiiyan seedeefe Iisaa ben.]]

Bay mi yi'ii mo, mi naldi fota. ⁷ Malaa'ikaajo on wi'immi: «Ko hondun naldudaa? Mi andinte gundoo debbo on e kullii ngii ko'e jeedifi e galaadi sappo ngii o wadfi ngin. ⁸ Kullii ngii

]] **17:6** 17.6 «Mandilirgol yiiyan yimbe Alla ben» no firi weltorgol ko be waraa kon.

yi'udfaa ngin hari no woodanoo, kono jooni ngii woodaaka. Hingii faandii yawude ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin, ngii yaha ka hayrannde. Awa kadi hodube ka aduna ben, be tawata innde mun windaaka ka deftere ngurndan gila ka fudfoode aduna, be njaldoyay yi'ugol ngin kullii, ko fii hari hingii woodanoo, kono jooni ngii woodaaka, awa kadi ngii feenitay.

⁹ «Doo non, maa hakkil wonduki e faamu: Ko'e den jeedidi ko pelle jeedidi de debbo on joodii e hoore mun den. Ko de lambe ben njeedifo kadi: ¹⁰ njowo yanii, godfo on no woodaa, oya on araali taho. Nde o aroyi, himo haani wonude seeda. ¹¹ Kullii woodanoongii, ngii woodaaka jooni ngin, kangii tigi ko ngii lando njeetatabo, ko ngii godfo kadi e njeedifoobe ben, hingii yahude ka hayrannde.

¹² «Galaadi sappo di yi'udfaa din ko lambe sappo, be fudfaaki taho laamaade, kono ko hendoraybe laamu wa lambe e nder saa'i gooto fii laamodugol e kullii ngin. ¹³ Kambe ko be ebboore wootere, be jonnay doole mabbe e laamu mabbe kullii ngin. ¹⁴ Be habay Baalun kun, Baalun kun foola be, ko fii ko kun Koohoojo koohoobe, Lando lambe, ko wondube e makkun ben woni noddaabe e subaabe e sella-findeebe.»

¹⁵ O wi'immi kadi: «Di'e de yi'udfaa cagaajo on no joodii e mun den, ko jamaaji din e dente moolanaade den e leyyi din e haalaaji din. ¹⁶ Galaadi sappo di yi'udfaa din wondude e kullii ngin anoyay cagaajo on, di yetta kala ko o jeyi, di boora mo, di paama bandu makko ndun, di sunnira mo yiite. ¹⁷ Ko fii Alla wadii ka berde

majji huuwugol ebboore makko nden e nder miijo wooto fii yo dɛ okku laamu majji ngun kullii ngin haa tuma daaluyeeji Alla dɛn laatii. ¹⁸ Awa kadi debbo mo yi'udaa on ko saare mawnde marnde laamu e hoore lambe aduna ben.»

18

Fii Lancagol Saare Baabiila nden

¹ Bawto dɛn, mi yi'i malaa'ikaajo goo no iwra ka kammu, jogiido bawgal njanal, aduna on jalbiri annoora makko on. ² O ewnii ko tiidi, o wi'i:

«Nde yanii! Saare *Baabiila mawnde nden yanii!

Nde wontii hoɗo jinnaaji,
suudorde kala ruuhu tuunudo,
e suudorde kala sondu harmundu e
apaandu.

³ Ko fii leyyi dɛn fow mandilirii
himme jinaa mayre on,
lambe aduna ben kadi wattodi
e mayre e nder jinaa mayre on,
awa kadi njulaabe ben ka leydi alɗinorii
ngalu mayre feyyitungu ngun.»

⁴ Mi nani kadi hawa goo ka kammu, no wi'a:
«Yaltee e mayre, yo jamaa an,
fii wota on tawde e junuubaaji mayre dɛn,
e wota on heɓu gebal albala'uuji mayre dɛn.

⁵ Ko fii junuubaaji mayre dɛn dewnondirii haa ka
kammu,
awa kadi Alla anditii angal peewal mayre on.

⁶ Wadiranee nde wano nde wafiri non,

sowon kuude mayre den nde didi, jonniton
nde.

Jardukun, kun nde yarniri kun,
jonnitiree nde kun laabi didi!

⁷ Wano nde mawninornoo non,
e no nde yollornoo e mbeleede non,
jonnitiree nde wano non tampere e
yoomere!

Ko fii hinde wi'i ka bernde mayre:
«Min mido joodii e nder laamu,
hinaa mi heynotoodo,
awa kadi mi yoomataa few!»

⁸ Sabu fun,
albala'uuji mayre din yanay e hoore mayre
pande wootere,
fun ko mayde e yoomere e heege,
nde sunniree kadi yiite.

ko fii Alla Joomiraado, Naawudo nde on, ko Jom-
doole!»

⁹ Lambe aduna ben fow, wattodunooɓe e mayre
e nder jinaa e mbeleede, wulloyay fesa fii mayre,
nde be yi'i curki sumugol mayre on. ¹⁰ Hibe darii
ka wodditii sabu kulol tampere mayre ngol, be
wi'oya:

«Bone, bone wonanii saare Baabiila mawnde
nden,
fun ko saare dolnunde nden!

E nder saa'ihun gootun pet jaawoore maa nden
arii!»

¹¹ Njulaabe ben ka leydi yooma, be wulla fii
mayre, ko fii hay gooto soodataa hande kadi ko
be yeeyata kon, ¹² fun ko kanje e kaalisi e kaaye
hittude e kode hittude e bagi daatudo e bagi
bode e bagi dewludo e bagi firsinaado, e kala

noone ledde uurude e kala piiji moyyiniraadi
 niye mawba, e kala piiji hittudi moyyiniraadi
 ledde hittude e sila e njande e kaaye daneeje,
¹³ wondude e cebe ledde kanel uurude e urngal-
 looji e angiriiji, e *buto ledde no wi'ee *mirri, e
 buto ledde no wi'ee libaana, e njaram *wiiju e
 nebbe e ngawri e condi ngawri e na'i e baali e
 pucci e *giri-giriije e maccube e wonkiiji yimbe.

¹⁴ No wi'a: «Piiji di wonkii maa kin himmani
 din wodditike ma yo saare Baabiila! Piiji hittudi
 din maa jalbudi din fow fuutike ma, awa kadi
 be hettataa di hande kadi!»

¹⁵ Njulaabe aldinorbe nde ben wonay ka
 wodditii sabu kulol tampere mayre ngol. Be
 yoomoya, be wulla, ¹⁶ be wi'oya:

«Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
 borniinde conci daatudi,
 bodeeji e firsinaadi,
 cudori kanje e kaaye hittude e kofe
 hittude!

¹⁷ E nder saa'ihun gootun pet,
 ngun ngalu mayre e mawnude caabii!»

Hoorebe laade ben fow e golloobe ton ben
 fow e doginoobe ben e wuurirbe baharu ben
 fow darii ka wodditii. ¹⁸ Bay be yi'ii curki
 sumugol mayre on, be woni e ewnagol, wi'a:
 «Ko saare honde nanditaynoo e ndee saare
 mawnde!» ¹⁹ Tawi hibe bugotonoo mbullaari ka
 ko'e mabbe, yooma, wulla, hibe ewnoo wi'a:

«Bone, bone wonanii ndee saare mawnde,
 nde kala on marfo laana ka baharu aldinori
 ngalu mun!

E nder saa'ihun gootun pet nde caabii!»

20 Awa welto e hoore mayre, yo kammu, onon men kadi yo gomdinbe e *sahaabaabe e annabaabe, ko fii Alla jaawii nde fii ko nde wadi on kon!

21 Onsay malaa'ikaajo dolnudo yetti hayre nanditaynde e laggorde moolanaande, bugii ka baharu, e hoore himo wi'a:

«Ko nii saare Baabiila mawnde nden bugortee doole,

hara nde yitetaake hande kadi!

22 Nanetaake hande kadi hito hodoobe hoddu e yimoobe e wuttoobe ceri e *liite!

Hande kadi neepo yi'etaake e maa,

kala non noone mecce,

awa nanetaake hande kadi hito undugal e maa.

23 Awa kadi ndaygu lampu jalbataa e maa hande kadi,

hawa yettudo e yettaado nanetaake hande kadi.

Ko fii hari ko njulaabe maa ben woni teddube ben ka leydi,

awa kadi leyyi din fow faljirii sabu mbi-lankaaku maa ngun!

24 Awa kadi ko e maa yiiyan annabaabe ben e gomdinbe ben e kala waraado ka hoore leydi hibbaa.»

19

Fii Mantoore nden ka Kammu e Peera fii Baalun kun

¹ Bawto dɔn, mi nani hawa tiiduka immorde e jamaa duududo ka kammu, no wi'a:

«Mantoore wonanii Alla!

- Kisiyee e mangu e bawgal ko Alla men on wonani!
- 2 Naawooje makko den ko goongaaje feewude!
O jaawii cagaajo mawdo on,
faljiniraynoodo yimbe aduna on jinaa mun on.
Alla kadi yottanike yiiyan kurkaadi mun dan o hibbi dan.»
- 3 Be wi'i kadi dimmun:
«Mantoore wonanii Alla!
Curki nden saare yaway haa poomaa!»
- 4 Tawi mawbe ben noogay e nayo e tagooje nay wuurufe den no jiccinoo, no sujjana Alla Joodiido ka jullere laamu on e nder wi'ugol:
«Aamiina, mantoore wonanii Alla!»
- 5 Hawa kadi yalti ka jullere laamu no wi'a:
«Ko onon yo jiyaabe makko,
huloobe mo,
fandube e njandube,
on fow mantee Alla men on!»
- 6 Mi nani kadi wa hawa jamaa duududo e wa hito di'e duudufe e wa hito riggande tiidufe, no wi'a:
«Mantoore wonanii Alla!
Ko fii Alla Joomiraado on,
on Jom Bawgal,
joddinii *laamu mun ngun.
- 7 Weltoden, wonen e nder welo-welo, mawninen mo,
ko fii peera Baalun kun hewtii,
jombajjo makkun on hebulike,
- 8 o yedaama bornagol conci daatudii jalbudii laabudii.»
(Ko kuude feewude yimbe Alla ben woni din concii.)

⁹ Malaa'ikaajo on wi'immi kadi yo mi windu wonde: «Maloore wonanii ben noddaabe ka nafakka peera *Baalun kun.» O wi'i kadi: «Dii ko daaluyeeji Alla goongaaji.»

¹⁰ Onsay mi jiccii ka koyde makko fii sujjangol mo. Kono o wi'immi: «Accu, wota a wadu d'un! Ko mi kurkodoowo e maa e musibbe maa ben, jogiibe seeditoore Iisaa nden. Sujjan Alla! Ko seeditoore Iisaa nden woni ruuhu longinoowo annabaabe ben.»

Fii Wad'diido Puccu Ranewu on

¹¹ Mi yi'i kadi kammu ngun no udditii, mi tawi e hino puccu ranewu, tawi wad'diido ngu on no wi'ee Sella-Findeejo e Goongaajo. Ko peewal o jaawirta, o habira. ¹² Gite makko den no wa'i wa joyngol yiite, *meetelli buy no ka hoore makko. Innde no windii e makko nde hay gooto andaa si hinaa kanko. ¹³ Dolokke mo o bornii on no moddi yiiyan. Himo wi'ee Daaluyee Alla on. ¹⁴ Tawi koneeli wondi d'in ka kammu no wad'dii pucci daneeji, no jokki mo, hibe bornii concii daatudii daneeji laabudii. ¹⁵ Tawi kaafa welka no yalta ka hunduko makko fii foolugol leyyi d'in, awa kadi o ayniroyay be labbooru njandi, o yaaba, o munca *wiijnuuje den ka wuugirde tikkere moolanaande Alla Jom Bawgal nden. ¹⁶ Tawi innde no windii ka dolokke makko e ka busal makko, d'un ko: «Lando Lambe e Koohoojo Koohoobe.»

¹⁷ Mi yi'i kadi malaa'ikaajo no darii ka nder naange, no ewnoo colli wondi wiirude ka weeyo dow d'in fow ko tiidi, wi'a: «Aree, mottondiron fii nafakka mawdo Alla on! ¹⁸ Naamon balli

lambe ben, e balli hooreebe suufaabe ben, e balli dolnube ben, e balli pucci e wadfdotonooobe di ben, e balli yimbe ben fow, rimbe e maccube, fandube e njandube!»

¹⁹ Onsay mi yi'i kullii ngin e lambe aduna ben e koneeli mun din no mottondiri fii habugol wadfdiido puccu ranewu ngun e konu mun ngun.

²⁰ Kullii ngin nangidaa e wadfdiido annabaajo on, dun ko on wadfunoodo maandeeji yeeso maggii di o daynirnoo hebunooobe maande kullii ngin ben, sujani nandolla maggii on. Be didoo non be bugaa ka weendu yiite ko be wurbe, dun ko ka mbollan yiite. ²¹ Beya wariraa kaafa yaltaynooka ka hunduko wadfdinoodo puccu ngun on, colli din fow naami balli maabe din haa haari.

20

Fii Laamu ngu Duubi Wuluure ngun

¹ Onsay mi yi'i kadi malaa'ikaajo no iwra ka kammu, no jogii ka jungo mun saabiwal *gaygii ngin alaa kattudi ngin wondude e jolokowal moolanaangal. ² O nangi *ningiwii ngin, e maanaa ndiya mboddi araniri, dun ko Ibuliisa maa Seytaane, o jolki ndi fii duubi wuluure. ³ O bugii ngin ka nder *gaygii ngin alaa kattudi ngin, o soki, o ndoli kadi dow maggin, fii wota ngin faljin leyyi din hande kadi haa duubi wuluure din timma. Kono bawto dun, bee ngin jolkitoyee embere saa'i fahin.

⁴ Mi yi'i kadi julle laamu, tawi joodiibe e den ben no yedaa bawgal naawugol. Mi yi'i wonkiiji be ko'e mun tayiraa kaafa ben sabu seeditanagol

Iisaa e daaluyee Alla on, ben be sujjanaano ngiya kullii e nandolla mun on, ronki hebude maande ka tiinde maa ka jungo. Be wurnitaa, be laamodi e *Almasiihu on e nder duubi wuluure. ⁵ Dun ko ummutal aranal ngal non. Tawi beya maybe heddiibe wurnitetaake haa tuma duubi wuluure din timmi. ⁶ Maloore e *senaare wonanay ben tawoyteebe e ummutal aranal ngal, ko fii mayde dimmere nden heboytaa bawgal e hoore ben. Ben-le ko bee *yottinoyooobe sadaka ka Alla e ka Almasiihu on. Be laamodoya e makko e nder duubi wuluure.

⁷ Nde duubi wuluure din timmoyi, Ibuliisa yaltinoyte ka kaso, ⁸ o yaltoya fii faljingol leyyi wondi e cobbuli aduna on nay, din ko Yaajuuja e Maajuuja en,^p o mottindira be fii wadugol hare. Tawa duudoral mabbe ngal no fota e njaareendi ndin ka baharu. ⁹ Be hebbini hoore leydi ndin fow, be hundi daakorde yimbe Alla ben e saare buraande yidfeede nden, kono yiite iwri ka kammu, muli be. ¹⁰ Onsay Ibuliisa, faljinnoodo ben yimbe on, bugaa e nder ndun weendu yiite e mbollan mun, ka ngiya kullii e waditiido annabaajo on buganoo don. Be lettee don jemma e palorma haa poomaa.

Fii Naawoore Sakkitorde nden

¹¹ Mi yi'i kadi jullere laamu moolanaande daneere e joodiido e mayre on. Tun kammu ngun e leydi ndin dogi mo, din ronki hebude ka wona. ¹² Mi yi'i kadi maybe ben, tawi ben

P 20:8 20.8 Ko woni «Yaajuuja e Maajuuja» e haala Yahu-udiyanke ko «Gog e Magog», e maanaa aybe jamaa Alla on.

no darii yeeso nden jullere laamu, d'un non ko gila e fandufe haa e njandufe. Onsay defte udditaa. Bawto d'un, deftere goo kadi udditaa, tawi nden ko deftere ngurndan dan. Ben maybe naawiraa kuude maɓɓe windiide den e den defte. ¹³ Baharu on jonniti maybe wonnoobe e makko ben. Mayde nden e jahannama kadi jonniti maybe wonnoobe e mun ben, mo kala e ben naawiraa kuude mun den. ¹⁴ Onsay mayde nden e jahannama bugaa ka weendu yiite, ko ndun weendu yiite woni mayde d'immere nden. ¹⁵ Kala mo innde mun windanooki e nder deftere ngurndan nden, bugaa ka nder weendu yiite.

21

Fii Kammu Hesu ngun e Aduna Keso on

¹ Bawto d'un, mi yi'i kammu hesu e aduna keso, bay hari nguya kammu hinngu e oya aduna kid'do feyyii, tawi kadi baharu alaa. ² Onsay mi yi'i saare hormorde nden, d'un ko saare Yerusalaam heyre, no iwra ka kammu ka Alla, tawi nden no pariraa wano jombajjo parirtee fii moodi mun. ³ Mi nani kadi hawa tiiduka iwrude ka jullere laamu no wi'a: «Awa jooni wonunde Alla nden no e hakkunde yimbe ben. O hodiday e maɓɓe, be wona jamaa makko, kanko Alla tigi o wonday e maɓɓe, o wona Alla maɓɓe. ¶ ⁴ O fitta kala gongol ka gite maɓɓe, hara hande kadi mayde waditataa, yoometaake, fesetaake, muuseendi waditataa. Ko fii haray sifa d'in piiji arani fow feyyiino.»^r

⁵ Onsay on Joodiido e nden jullere laamu wi'i: «Mido heydfintinde piiji dfin fow!» O wi'immi kadi: «Windu, ko fii ddi daaluyeeji ko holniidi e goongaaji!» ⁶ O wi'immi fahin: «Timmii! Ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden. On mo no d'ondaa, mi okkoray mo ko o yara ka bundu ndiyan ngurndan, hara ontigi yobataa. ⁷ Ko d'fun wonata ndondi fooludo on. Mi wonay Alla makko, kanko o wona bidfo an.^s ⁸ Kono wad'aybe hula yiltitoo ben e be gomd'inaa ben e tuunube ben e ittoobe ko'e ben e jinoobe ben e mbileebe ben e rewoobe sanamu ben, e fenoobe ben fow: gebal ben ngal ko ka weendu yiite hub'bundu e mbollan mun woni! Ko ndun non woni mayde d'immere nden!»

Fii Saare Yerusalaam Heyre nden

⁹ Bawto d'fun, godfo e ben malaa'ikaabe njeedifo, joginoobe pelette jeedidi heewude albala'uuji jeedidi sakkitori dfin, ari, wi'immi: «Aru mi holle jombajjo on, d'fun ko sonnaajo Baalun kun.» ¹⁰ Ruuhu Allaahu on tippii e an, malaa'ikaajo on nawrimmi e hoore fello njano toowungo, o hayninimmi saare Yerusalaam hor-morde nden ka iwrata ka kammu ka Alla. ¹¹ Tawi nden saare no jalbiri annoora Alla on. Jalbeendi mayre ndin no nandita e jalbeendi hayre hit-tunde fota, wa hayre yasbe, jalbirnde wa jaaman. ¹² Tawi tata mayre on no njandi, no toowi, hinde mari kadi dambude sappoo e d'idi. Malaa'ikaabe sappoo e d'ido no e d'en dambude, tawi inde

^s **21:7** 21.7 Zab. 89.27-28 e 2Sam. 7.14

*bolondaaji bibbe Isra'iila ben sappoo e didi no windii e majje. ¹³ E hino no dambude mayre den woniri: ko tati funnaange, tati ka nano, tati ka naamo e tati ka hirnaange. ¹⁴ Tata nden saare ko kaaye sappoo e didi didiraa, inde sappoo e didi no e hoore den kaaye. Den inde-le ko inde *sahaabaabe Baalun kun sappoo e dido.

¹⁵ Tawi on wonnoodo lan yewtude no joginoo sawru kanje fii ko o ebbira ittiri saare nden e dambude mayre den, wondude e tata mayre on. ¹⁶ Tawi mbaaloodi nden saare ko cobbuli nay fotaydi, tawi junndi mayre on e yanji mayre on no fota. O ebbiri saare nden ndun sawru ndu o joginoo, dun hawri embere sagara yaaduuji guluuji sappoo e didi.^t Tawi junndi mayre on e yanji mayre on e tooweendi mayre on no fota. ¹⁷ On malaa'ikaajo ebbiri tekkeendi tata on embere sogone neddanke, dun hawri sogone teemedere e cappande nay e nay. ¹⁸ Tawi on tata ko hayre yasbe darniraa. Tawi saare nden kanun ko kanje laabirfo wa biini. ¹⁹ Tawi didoodiiji tata nden saare no fotiniraa kala noone kaaye hittude. Didoodi araniri ndin ko yasbe, dimmiri ndin ko saafira, tammiri ndin ko kalseduwan, nayabiri ndin ko zumuruudu, ²⁰ jowabiri ndin ko sardoniiisi, jeegabiri ndin ko sardir, jeedifabiri ndin ko kirisooli, jeetatabiri ndin ko beril, jeenayabiri ndin ko topaazi, sappabiri ndin ko kirisopaas, sappoo e go'abiri ndin ko hiyasinta, sappoo e didabiri ndin ko ametiise. ²¹ Tawi dame den sappoo e didi fow ko moyyiniraade

^t **21:16** 21.16 Dun no hawra wa kilomeeterji 2200.

kode hittude, damal kala moyyiniraa hodfere wootere. Tawi ballaŋal ngal ka saare ko ngal kaŋŋe laabirdo wa biini jalbuɗo.

²² Laatii mi yi'aali *rewirdu e mayre, kono tawi ko Alla Joomiraado Jom Bawgal on e *Baalun kun woni rewirdu mayre ndun. ²³ Tawi saare nden hatonjinaa e naange maa lewru ko jalbinana nde, ko fii annoora Alla on no hentini nde, awa kadi Baalun kun ko ndaygu mayre. ²⁴ Ko jalbeendi mayre on leyyi ɗin yaarata, awa kadi lambe aduna ben addanay nde darjaaji mun ɗin. ²⁵ Dame mayre ɗen ombetaake e nder pallal ngal few, bay ɗon kaŋun jemmataa. ²⁶ Awa kadi nde addanoyte darja e teddungal leyyi ɗin. ²⁷ Hay fus e ko tuuni e hay gooto waɗoowo ko piɗɗi maa fenaande naatataa ɗon. Ko naatata ɗon woo ko be inde mun windii ben ka nder deftere ngurndan Baalun kun.

22

Fii Maayo Ndiyan Ngurndan ɗan

¹ Ontuma malaa'ikaajo on hollimmi kadi maayo ndiyan ngurndan ɗan ka iwrata ka jullere laamu Alla e *Baalun kun, laabudɗan jalbiri wa jaaman, ² no ila ka hakkunde ballaŋal saare nden. Leggal ngurndan ɗan no darii e cende ɗiɗi maayo ngon, rimoowal biɓbe laabi sappoo e ɗiɗi, tetteeteɓe lewru bee, ngal leyyi ɗin jawndorta haako mun. ³ Haray kuddi alaa hande kadi. Jullere laamu Alla nden e Baalun kun wonoyay e nden saare. Onsay jiyaabe makko ben kurkanto mo, ⁴ be yi'a yeeso makko

ngon, innde makko nden wona ka tiide maɓɓe.
⁵ Hara jemmataa han kadi, ɓe hatonjintaa e ndaygu lampu maa jalbeendi naange, ko fii Alla Joomiraado on jalbinanay ɓe. Awa ɓe laamoyto kadi haa poomaa.

Fii Ardu Iisaa Sakkitordu ndun

⁶ O wi'immi: «Dii daaluyeeji ko holniidi e goongaaji. Joomiraado on, on Alla Jom ruuhuuji annabaabe ɓen, imminii malaa'ikaajo mun on fii andingol jiyaabe makko ɓen fii kon ko saatii arude ko ɓooyaa.»

⁷ Iisaa wi'i: «Mido ara ko ɓooyaa! Haray maloore wonanii ɓen doftotoobe dii kongudi feɓɓinaadi wondi e ndee deftere.»

⁸ Ko min Yuuhanna nani fii dii piiji, mi yi'i di kadi. Nde mi nanunoo, mi yi'i di, mi jiccino e ley koyɗe on malaa'ikaajo holludo lan di fii sujjangol mo. ⁹ Kono o wi'immi: «Wota wadu d'un! Min kadi ko mi kurkodoowo e maa, kurkoda e musibbe maa annabaabe ɓen, e ɓen doftotoobe dii kongudi wondi e ndee deftere. Sujjan Alla!»

¹⁰ O wi'immi kadi: «Wota ombu notaa ndee deftere nde dii kongudi feɓɓinaadi wondi e mun, ko fii saa'i on ko ɓadiido. ¹¹ Awa kadi ɓe feewaa ɓen yo duumo e jokkugol angal peewal mun, ɓe laabaa ɓen kadi duumoo e jokkugol angal laabal mun, feewube ɓen duumoo e peewal mun, laabube ɓen duumoo e laabal mun!»

¹² Iisaa wi'i: «Mido ara ko ɓooyaa, mi arda e njoddi mo kala embere kuude mun. ¹³ Awa kadi ko min woni Halfeere aranere nden e sakkitorde nden, ko min woni Arano on e Sakkitoro on, ko min woni Fudfoode nden e Rawnoode nden.

14 «Maloore wonanii ben labbinbe concu mun fii hebugol gebal ka leggal ngurndan, e no be naatira ka saare, hara ko ka dambude be rewi.

15 Kono dawaadi din e mbileebe ben e jinoobe ben e ittoobe ko'e ben e rewoobe sanamu ben e kala on yidufu fenaande huutori yo wonu ka yaasi.

16 «Min Iisaa mi imminii malaa'ikaajo an on fii seeditanagol on d'ii piiji ka moftu. Min ngol Dadol e Geeyol Daawuuda, awa kadi ko min woni Jaawiire Jalboore Subaka nden.»

17 Ruuhu Allaahu on e jombajjo on wi'ii: «Aree!»

Awa, on nanufo d'un kadi yo wi'u: «Aree!»

Awa mo no dondaa yo aru, on faalaado yo yettu ndiyan ngurndan dan, hara yo baali. u

18 Awa mi fellintinani kala on nanufo d'ii kongufo fejjinaadi wonda e ndee deftere, si beyditii goddun e majji, Alla beyditay e hoore makko d'ii albala'uuji di fii mun windii e ndee deftere. 19 Awa kadi, si godfo aru ittude goddun e d'ii kongufo ndee deftere fejjinannde, Alla kadi ittay gebal makko wongal ngal ka leggal ngurndan e ka saare hormorde, de fii mun windii e ndee deftere.

20 On Seediido d'un fow wi'i: «Ko goonga, mido ara ko booyaa.»

Aamiina!

Aree, yo Joomi amen Iisaa!

21 Yo moyyere Iisaa Joomi on wonu e hoore fow.

Version Pular Fuuta-Jallon
The New Testament in the Fouta-Jallon Pular
language of Guinea

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Pular

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation, published by Pioneer Bible Translators, was published in 2011.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact wab.admin@pbt.org.

The translation was completed in collaboration with Christian Reformed World Mission.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

024b8126-79ef-5039-bc54-7d61889f8ae6